

■ نگاهی به کتاب «مردی هست که عادت دارد با چتر بکوبد تو سرم» به قلم فرناندو سورنتینو

همه چیز را به شوخی بگیر!

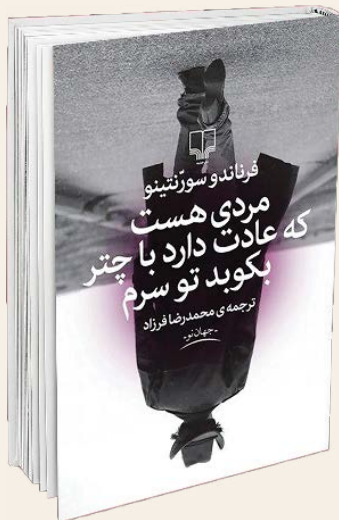
سعیده اسداللهی

منتقد ادبی

ماریو بارگاس یوسا معتقد است که ادبیات به واسطه متونی که به دست ما رسیده، امکان پیوند با گذشته و آدم‌هایی را که در آن روزگاران زیسته‌اند برای ما فراهم می‌کند. این احساس اشتراک در تجربه جمعی انسانی در درازای زمان و مکان والاترین دستاورد ادبیات است و هیچ چیز به اندازه ادبیات در نوشتن این احساس برای هر نسل موثر نیست. به راستی که ادبیات اغواگر است و به گونه‌ای گذرا قدرت آن را دارد تا تسکینی باشد برای ناخوشنودی‌ها و ناکامی‌هایی که بر آدمی چیره می‌شود. مأمّن و پناهی که انسان را از خطاها و تحمیلات این زندگی ناعادلانه خلاص می‌کند، زندگی‌ای که ما را و می‌دارد همیشه همان باشیم که هستیم، حال آن‌که ما به دنبال آن هستیم که آدم‌های متفاوتی باشیم تا بسیاری از تمناهایی را که بر ما چیره شده‌اند، پاسخ بگوییم.

فرناندو سورنتینو، نویسنده‌ای صاحب سبک در آمریکای لاتین است. وی با زبانی سهل و موجز، متبحرانه طنز و فانتزی را درهم می‌آمیزد و خالق فضایی گروتسک در داستان‌هایش می‌شود. در دنیای داستان‌های وی گاهی المان‌های پست مدرن دیده می‌شود؛ عناصری چون هجو و هزل، شیطنیت و بازیگوشی و... سورنتینو به دنبال واکاوی و بررسی مسائل روان‌شناختی شخصیت‌هایش نیست و فقط به لحاظ گفتاری و موقعیت‌هایی که آنها را به هزل انداخته است، دست به توصیف می‌زند. سورنتینو همه چیز را به شوخی می‌گیرد چنان‌که داستان‌هایش اغلب با مسائلی روزمره و پیش‌پافتاده شروع می‌شود و در جریان تنش‌های پلکانی با زبانی متکلف و مصنوع به موقعیت و وضعیتی حاد و وخیم ختم می‌شود. ایده داستان‌های وی اغلب نادانی، حماقت و بلاهت آدم‌هایی است که بر وضعیت کنونی‌شان پافشاری دارند؛ آدم‌هایی که توانایی تغییر شرایط خود را ندارند و به گفته برگسون در شکل هستی‌شناختی و وجودی خود خشک و صلب می‌شوند و همین امر، خنده دیگران را برمی‌انگیزد. سورنتینو می‌گوید: «از ادبیات معترض اجتماعی بدم می‌آید. برایم غیرممکن است که بتوانم افعال روزانه یک کارگر سردخانه گوشت را توصیف کنم. اینها خسته‌ام می‌کنند، خواننده را هم. چیزی را می‌نویسم که برای خودم هم جالب و سرگرم‌کننده باشد.»

کتاب «رویدادی به وقت دیوار» نقد و بررسی شد

کوهی از اندوه در این کتاب نهفته است

بخواند و با عمق ظلم اسرائیل آشنا شود. آل کثیر گفت: اعراب با این‌که استعداد داستان‌نویسی خوبی دارند اما نسبت به ایرانی‌ها حرفی برای گفتن نداشتند اما امروزه اتفاقات خوبی در حال رخ دادن است و به طور مثال در عمان داستان‌های خوبی نوشته می‌شود که در جوایزی مانند بوکر برنده می‌شوند. در عراق هم اتفاقات خوبی در داستان‌نویسی رخ داده که ما تلاش کردیم در بنیاد افرا آن را چاپ کنیم.

بهبانای برای حرف زدن درباره فلسطین

هادی خورشاهیان در ادامه به نقد و بررسی کتاب رویدادی به وقت دیوار پرداخت و افزود: این کتاب بهانه‌ای است که درباره فلسطین حرف بزنیم. چین و آمریکا هم دیوار ساختند اما آن دیوارها با این دیوار در فلسطین کاملاً متفاوت است. گفته می‌شود یهودی‌ها در ابتدا آواره بودند در حالی‌که این مبنای تاریخی ندارد. طبق اسناد ۶ درصد فلسطینی‌ها زمین‌هایشان را فروختند و بقیه چنین کاری نکردند و امروز می‌بینیم که حتی اختیار آب، برق، گاز و اینترنت غزه دست صهیونیست‌هاست.

وی افزود: خانواده هر فردی برایش عزیز است اما فرض کنید اگر فردی از شهرستان به خانه ما بیاید بالاخره بعد از مدتی از او می‌خواهیم به خانه خودش برگردد. حالا عده‌ای یک‌جا را گرفتند و ما می‌گوییم با هم کنار بیایند! خورشاهیان گفت: دانش و ثروت اندازه دارد و در یک مقیاسی ما خودمان را دانشمند یا ثروتمند می‌دانیم. اما ظلم در هر مقیاسی رخ بدهد ظلم است. ما می‌توانیم نسبت به بچه‌های مان ظالم باشیم و بچه‌های ما نسبت به همدیگر می‌توانند ظالم باشند. پس ظلم در هر مقیاسی ظلم است اما ثروت و دانش در هر مقیاسی دانش و ثروت نیست.

باید این کتاب را با تأمل بیشتری خواند

این محقق ادبی گفت: طی بیش از ۷۵ سال، اتفاقاتی در فلسطین رخ داده که این نوع اتفاقات در کشورهای دیگر به طور مثال برای سیاهپوست‌ها رخ داده است اما درباره سیاهپوست‌ها فیلم‌های بسیاری ساخته شده چون به آنها ظلم بسیار زیادی شده است و زمانش هم قرن‌ها طول کشیده است. مادر این کتاب شخصیت‌هایی را می‌بینیم اعم از کودک، مادر، روزنامه‌نگار اسرائیلی و... که همه درگیر هستند و می‌دانند ظلمی در حال رخ دادن است.

خورشاهیان ادامه داد: بنابراین این‌که اساساً از نظر تاریخی فلسطین را با صلح گرفتند یا درگیری اینجا محلی از اعراب ندارد چون به طور مثال یک زن فلسطینی برای درمان رفته اما به دلیل این دیوار نمی‌تواند برگردد.

وی گفت: این کتاب را نباید بخوانیم برای این‌که فلسطین را درک کنیم بلکه با خواندن این کتاب خودمان را بهتر می‌توانیم درک کنیم و ببینیم چه چیزی در حال رخ دادن است. باید داستان‌های کتاب رویدادی به وقت دیوار را با تأمل بیشتری خواند.

مرتضی حیدری آل کثیر گفت: کوهی از اندوه در کتاب «رویدادی به وقت دیوار» نهفته است و اگر این کوه به مخاطب منتقل شود، مخاطب می‌فهمد فلسطینی‌ها چه رنجی می‌برند. کتاب رویدادی به وقت دیوار اثر سناء شعلان، نویسنده فلسطینی‌الاصل در کتابخانه پارک شهر نقد و بررسی شد. در این نشست نقد و بررسی مرتضی حیدری آل کثیر، مترجم کتاب و هادی خورشاهیان به عنوان منتقد سخنرانی کردند.

تشکیل بنیاد افرا

حیدری آل کثیر در ابتدای این نشست درباره ترجمه کتاب رویدادی به وقت دیوار توضیحاتی ارائه کرد و گفت: من از سال ۹۵ به صورت جدی فعالیت خود را در حوزه شعر و داستان مقاومت آغاز کردم و بعد از مهاجرت از خوزستان به تهران روی موضوع مقاومت جهان متمرکز شدم. در ادامه به هفت زبان زنده دنیا اتحادیه‌ای را تشکیل دادیم که کاملاً مردم‌نهاد است. در این راستا سفرهایی به سوریه، لبنان و عراق داشتیم و با نقاط مختلف این کشورها آشنا شدیم. این فعالیت‌ها در ادامه به تشکیل بنیاد افرا منتهی شد که برای بررسی ادبیات مقاومت تبدیل شد و ما با سفر به کشورهای، آثار در حوزه مقاومت را بررسی می‌کردیم.

وی افزود: برخی از آثار توسط خود نویسندگان برای ما فرستاده می‌شد و برخی آثار را نیز خودمان انتخاب می‌کردیم. یک خانم فوق لیسانس ادبیات عربی از خوزستان با ما تماس گرفت و گفت: کتابی با عنوان «چهره یک فلسطینی» اثر سناء شعلان را ترجمه کرده است که این کتاب جایزه جهانی قدس را گرفت و ما نتوانستیم آن را منتشر کنیم چون نیاز به ویراستاری بسیار زیادی داشت. ولی من دیدم سناء شعلان ۶۰ مجموعه داستانی دارد که ۲۰ عنوان آن جایزه گرفته است. بعد با ایشان ارتباط گرفتیم و به من پیشنهاد شد این کتاب را ترجمه کنم.

منشأ طوفان الاقصی

آل کثیر درباره کتاب رویدادی به وقت دیوار گفت: این دیوار حائل بین فلسطین و اسرائیل، آن قدر در زندگی فلسطینی‌ها حضور دارد که از یک مکان و زمان فراتر رفته و تبدیل به جنگ، کینه و نفرت شده است. منشأ طوفان الاقصی هم این دیوار است. کوهی از اندوه در این کتاب نهفته است و اگر این کوه به مخاطب منتقل شود، مخاطب می‌فهمد فلسطینی‌ها چه رنجی می‌برند.

عمق ظلم اسرائیل

وی اضافه کرد: این ترجمه از من وقت زیادی برد و ۶۰ درصد کتاب را بازآفرینی کردم. در شش داستان اولیه کتاب تلاش کردم به زبان نویسنده بسیار نزدیک شوم تا اندوه موجود در داستان‌ها به مخاطب منتقل شود، چرا که مخاطب عام باید مجاهدت زیادی داشته باشد تا انتهای کتاب را